

JOCURILE VALORII

✎ Colonel Francisco STOICA

Nu sunt puțini ani, de când tot aud, pe unul sau pe altul, spunându-mi, cu o față luminoasă: *Gata, am depus raportul, trec în rezervă!* Unii nu împliniseră încă 55, alții 50 de ani...

De fiecare dată m-au surprins, pentru că nu este ușor să iei o asemenea decizie și am întrebat, în secunda doi, ce i-a determinat să facă un asemenea pas. Vedeam în fiecare un militar format, în plenitudinea forțelor, oameni de valoare. Spun valoare dar, desigur, așa cum o văd eu, cu un car de subiectivism.

Gata, îmi ajunge, îmi spunea unul, *mi-am găsit altceva*, îmi spunea altul. Sau, *vreau să prind ordonanța, că cine știe...* Oare ce îi determină să plece, în puterea vârstei, în momentele maturității profesionale? Să lase un statut cimentat cu greu, în mulți ani, o poziție socială, la urma urmei, pe ce? Nu este simplu să pui umărul la reformarea armatei, să fii prezent în atâția ani de transformare care au avut frumusețea lor. Este ca și cum ai crește un copil și l-ai abandona, brusc, la o anumită vârstă... Acest lucru se întâmplă pe alocuri în lumea animală, dar nu ne este caracteristic nouă.

Atunci, de ce se satură unii? De ce preferă brusc un alt sistem în locul celui militar? De ce valoarea persoanei în cauză nu mai are importanță atunci când totul se rezumă, rece, la un simplu raport?

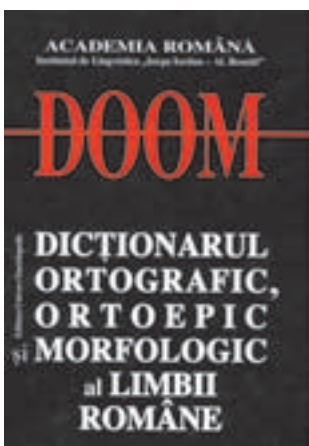
Se știe că aprobarea vine cu siguranță, *de ce să nu dăm drumul omului dacă este dorința lui și, oricum, trebuie să fim mai puțini în viitor?*

Vorbeam mai sus de valoare. Ea jalonează orientarea persoanei în complicata rețea a condiționărilor unei societăți evolute, diferențiate, în cazul armatei, printr-un specific spirit operant și decizional. Caracterul și direcția relațiilor personale poartă amprenta valorii, implicată în atitudini și calități, în participare colectivă, în preferințe, alegeri sau respingeri...

Un întreg castel construit în timp, un loc pe care fiecare și l-a câștigat prin ceea ce a însemnat el pentru cei din jur, o formare prin și pentru un anumit mediu.

Desigur, cultivarea valorii determină uneori altruismul, antagonismul sau ostilitatea. Poate fi egoistă sau generoasă. Să fie acesta sursa motivațiilor simple invocate de cei care părăsesc sistemul? Sau este vorba doar de un castel construit, în timp, din cărți de joc?

FORMATUL ȘI FORMULA

Limba română este patria mea.

Nichita Stănescu

✎ Aurelia NĂSTASE

aurelianastase@yahoo.fr

vente ale cuvântului *format*: *A venit timpul ca formatul pentagonal de negocieri să se modifice și să fie înlocuit cu formatul „cinci plus doi”*. Pentagonală este desigur *forma* mesei de negociere, la care pot lua loc cinci negociatori. „Cinci plus doi” este, bineînțeles, o *formulă*.

Cuvântul *format* stă la locul lui în enunțurile: **Formatul** paginii este „A4”. **Publicația și-a schimbat formatul**. **Plicul are format comercial**. El înseamnă „ansamblul dimensiunilor ce caracterizează forma și mărimea unui corp plat”, „dimensiune”, „totalitatea dimensiunilor unei tipărituri în funcție de modul în care sunt împăturite colile de tipar care o alcătuiesc – *in-plano, in-folio, in-quarto*”, „dispunerea datelor pe suport informatic – *disc compact, dischetă*” (v. *Dicționarul explicativ al limbii române/DEX*, 1998, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”,

Editura Univers Enciclopedic și *Dictionnaire de l'Académie française*, neuvième édition, Version informatisée, atilf.atilf.fr/academie9.htm).

Cine spune *format* în loc de *formulă* nu știe că *formula* este „enunțul precis al regulii de urmat pentru efectuarea unei anumite operații” (*DEX*), „grupul de litere, cifre și alte semne care redau o relație matematică”, „simbolul poziției calitative și cantitative a unei molecule”, „parola”, „mijlocul”, „soluția”.

Deși cuvintele *format* și *formulă* au aceeași rădăcină (*forma*), șirurile de cuvinte sinonime cu ele nu se intersectează. Cuvântul *format* este sinonim cu *dimensiune, mărime, talie, gabarit*, iar cuvântul *formulă*, cu *expresie, regulă, metodă, soluție*. Provenit în limbile europene din participiul trecut, *formatus*, al verbului latin *formare*, *formatul* este „rezultatul formării”. *Formula* este un diminutiv, însemnând „o formă mică, redusă”.

Inter arma silent musae?

Foarte multă lume crede că militarul, fie el și general, nu are nevoie de o filozofie a ordinului pentru a executa ordinul. El nu trebuie să gândească prea mult. Adică să filosofeze prea mult. Pentru că timpul este foarte prețios și nu poate fi pierdut cu... gândirea. Nici cu filozofia. Chiar dacă filozofia nu este altceva decât un mod de a gândi... acțiunea. O știință, o experiență și o artă a gândirii inteligente. Iar gândirea inteligentă produce acțiune inteligentă. El trebuie să execute pur și simplu ordinul primit! Desigur, în condițiile în care ordinul este legal. Iar legalitatea (sau nelegalitatea) ordinului n-o stabilește el, pentru că nu are toate instrumentele și cunoștințele necesare, ci juristul. Care, evident, nu este strateg. Nici strategist. Așa cum cum nu Parlamentul, ci Curtea constituțională de pe la noi, care nu este Parlament, stabilește constitu-

Napoleon... Socoteala din târg nu se potrivește totdeauna cu cea de acasă. De aici nu rezultă că, înainte de a pleca la drum, nu trebuie să ne facem nicio socoteală, că înaintea acțiunii strategice nu există un plan al acțiunii strategice, întrucât fără plan nu există acțiune... Rezultă doar că planul nu este de ajuns... Dar este absolut necesar. Însă, pentru a întocmi un plan strategic, trebuie să știi... strategie, să ai o foarte bogată și consistentă cultură strategică, experiență, aptitudini, inteligență... Deci, competență strategică. Altfel planul va fi doar o înșiruire de posibile activități, într-o logică aproximativă...

Concordanța planului cu acțiunea planificată nu înseamnă identitate. Dar nici mulțime vidă. Prima problemă care rezultă de aici și care nu are totdeauna soluții fericite este cea a perturbațiilor imprevizibile, adică a variațiilor care pot interveni și care intervin efectiv în pro-

NU EXISTĂ STRATEGIE ACOLO UNDE NU EXISTĂ CULTURĂ STRATEGICĂ!

✎ General de brigadă (r) dr. Gheorghe VĂDUVA

ționalitatea sau neconstituționalitatea legilor. Și, pornind de aici, s-ar părea că totul este în foarte bună regulă. Însuși militarul se simte mai liber dacă trebuie doar să tacă și să facă, fără să întrebe de ce, cum și pentru ce, fără să despice firul și fără să-și pună probleme de legalitate, ilegalitate, sferă de cuprindere, conținut, nivel de angajare... Politicul, adică cel care-i dă ordinul, poartă și trebuie să poarte toată răspunderea și, evident, toată grija. Nivelul strategic doar expertizează, atunci când i se cere, și pune în operă, atunci când i se spune, când i se dă ordin. Ce nevoie poate fi aici de cultură strategică? Mai mult ar încurca. Acțiunea militară este directă, lineară, fără ocolișuri și subterfugii de tot felul și nu are nevoie de explicații și complicații. Acțiunea militară este pusă pe rol de un sistem care funcționează ca un ceasornic elvețian. Adică perfect. Fiecare roțiță are treaba ei și și-o face fără cusur. Nu este nevoie de niciun fel de... filozofie a roțiței sau de cultură a sistemelor de producere, de dințare și de asamblare a roțițelor. Acesta este sistemul dinamic perfect. Chiar dacă dinamismul n-are nicio legătură sau prea puțină legătură cu perfecționismul abstract, cu lucrurile lineare, cu sistemele închise, perfecte, imuabile. Dinamicul presupune imprevizibilitate și tot imprevizibilă este și acțiunea militară, oricât de perfectă ar fi organizarea ei. Totdeauna, în toate războaiele, rezultatele și efectele n-au fost chiar cele scontate, ci cele rezultate în urma unor confruntări dramatice în care au intervenit o mulțime de factori aleatori... Comportament ciudat al inamicului, surprinderi de tot felul, condiții de timp și stare a vremii, voințe și inteligențe non-conformiste, cum a fost, spre exemplu, cea a lui

cesul de punere în operă a unui plan. Procesul este totdeauna dinamic și complex. Iar acțiunea militară, oricât ar fi ea de directă, de concretă și de forțoasă, se supune acestui dinamism complex, este dependentă de variații, de factori perturbatori, de foarte numeroase condiții de mediu. Atât teoreticianul în domeniul strategiei – adică cel ce slujește știința și cultura strategică, valorile strategiei –, cât și practicianul – comandantul și statul major care alcătuiesc și pun în operă un plan strategic pentru efectuarea unei decizii politice – trebuie să aibă o cultură a perenului și, deopotrivă, a dinamicului și aleatorului, a probabilității, care să faciliteze formarea unor structuri logico-matematiche de gândire și de reflecție, de construcție în planul cunoașterii, necesare formării și dezvoltării cunoașterii strategice și, evident, inteligenței strategice. Cultura și inteligența strategică sunt absolut necesare celui care îndrăznește să abordeze domeniul strategic sau ajunge aici, prin forța evoluției și determinărilor militare profesionale.

Chiar dacă, în toate împrejurările, acțiunea militară va fi pragmatică, rapidă, directă și în forță, totdeauna ea se va baza pe o dialectică a inteligențelor translatare și modulate în spațiul conflictualității, pe o cultură a conflictelor și conflictualității, pe o cultură a precedentului, a angajamentului de tip militar, a efectului strategic, a rețelei strategice, a sistemelor CAI2SR, prin care se formează și se consolidează structura de rezistență a acțiunii strategice și valorii strategice.

Nu există strategie eficientă acolo unde nu există cultură strategică suficientă și, mai ales, consistentă.

